

وزارت علوم، تحقیقات و فناوری
دانشگاه قرآن و حدیث

دستورالعمل اجرایی
مصوب معاونت آموزشی و پژوهشی
برای تدوین رساله دکتری

۱۴۰۳

فهرست مطالب

مقدمه	۱
۱. تعاریف	۱
۲. طول مدت تدوین رساله	۲
۳. انتخاب اساتید رساله	۲
۴. پیشینه پژوهش ایرانداک	۳
۵. تصویب موضوع پروپوزال (طرح اجمالی)	۳
۶. تصویب پروپوزال (طرح تفصیلی)	۳
۷. ثبت پروپوزال در ایرانداک	۴
۸. ارائه گزارش پیشرفت کار	۴
۹. تغییر استاد راهنما و مشاور	۴
۱۰. تغییر عنوان رساله	۴
۱۱. گواهی همانندجو	۴
۱۲. مقاله مستخرج از رساله	۵
۱۳. اعلام کفایت پژوهش	۵
۱۴. جلسه پیش دفاع و دفاع از رساله	۶
۱۵. ارزشیابی رساله و اصلاحات	۶
۱۶. ثبت رساله در ایرانداک	۷
۱۷. اعلام نمره و انتشار رساله	۷

مقدمه

پژوهش مهم‌ترین عامل تولید و رشد علم و اصلی‌ترین شاخص توانمندی جوامع امروزی است. در پژوهش با گردآوری، بررسی و تحلیل منظم اطلاعات، راهکاری برای پاسخ به مسئله‌ای علمی و حل مشکلی خاص فراهم می‌آید و نکته‌ای جدید به گنجینه دانش بشر افزوده می‌شود. فرصت نگارش رساله در دوران دانشجویی، مجال مناسبی برای به ثمر رسیدن تلاش‌های علمی گذشته و ورود جدی به عرصه پژوهش است. استفاده بهینه از این فرصت می‌تواند زمینه‌ساز تولید و عرضه آثار ماندگار و مشارکت در پیشرفت جامعه و کاهش مشکلات آن باشد. در خصوص فعالیت پژوهشی و تدوین رساله در این دانشگاه و جهت آگاهی دانشجویان از آیین‌نامه‌ها و مصوبات دانشگاه در ذیل مراحل آن تشریح می‌گردد.

۱. تعاریف

- وزارت: وزارت علوم، تحقیقات و فناوری است.
- دانشگاه: در این دستورالعمل منظور دانشگاه قرآن و حدیث است.
- دانشجو: فردی است که در یکی از رشته‌های دوره دکتری در دانشگاه قرآن و حدیث برابر ضوابط معین پذیرفته شده و در آن دوره ثبت نام کند و به تحصیل اشتغال ورزد.
- مدت مجاز تحصیل: در دوره دکتری تخصصی حداقل ۶ و حداکثر ۸ نیم‌سال تحصیلی است.
- دانش‌آموخته: فردی که دوره تحصیلی دکتری دانشگاه قرآن و حدیث را با موفقیت به پایان رسانده و برابر ضوابط معین، گواهی موقت پایان تحصیلات یا دانشنامه دریافت کرده است.
- طرح تفصیلی (پروپوزال یا پیشنهاد): پیش‌نویس پژوهشی است که دانشجو می‌بایست برای اخذ مدرک تحصیلی خود انجام دهد. در طرح تفصیلی، به معرفی موضوعی که برای پایان‌نامه انتخاب شده، توضیح اهمیت آن موضوع، ذکر پژوهش‌هایی که در گذشته در این باره صورت گرفته، نتایجی که از تحقیق اخذ خواهد شد و هم‌چنین روش یا روش‌هایی که در پژوهش از آن‌ها بهره گرفته می‌شود ذکر می‌گردد.
- رساله: گزارش مکتوب حاصل از یک فعالیت پژوهشی دانشجوی دوره دکتری تخصصی است که در یک زمینه مشخص از یک رشته تحصیلی و با راهنمایی استاد(ان) راهنما و استاد(ان) مشاور بر اساس استانداردهای پژوهشی با هدف توسعه مرزهای دانش تدوین می‌شود.
- استاد راهنما: یکی از اعضای هیئت علمی با حداقل مرتبه استادیاری است که مسئولیت راهنمایی دانشجو را در انجام پروژه رساله به عهده دارد.
- استاد مشاور: یکی از اعضای هیئت علمی است دارای مدرک دکتری تخصصی یا متخصصان حرفه‌ای است که مسئولیت مشاوره دانشجو را در انجام رساله بر عهده دارد.

- متخصصان حرفه‌ای: صاحب‌نظران یا کارشناسان با تجربه غیرهیأت علمی در سایر بخش‌های جامعه هستند که دارای مهارت و صلاحیت حرفه‌ای به تأیید دانشگاه هستند.
- هیئت‌داوران: اعضای هیئت علمی یا افراد متخصص دارای صلاحیت دانشگاهی هستند که برای ارزیابی کمی و کیفی رساله دانشجوی در دوره دکتری تخصصی، مطابق دستورالعمل اجرایی مصوب دانشگاه انتخاب می‌شوند.
- گروه آموزشی: بنیادی‌ترین واحد علمی دانشگاه متشکل از تعدادی عضو هیئت علمی است که دارای تخصص مشترک در یک رشته علمی هستند.
- ارزیابی جامع: بررسی همه جانبه از توانمندی‌های آموزشی و پژوهشی دانشجوی دکتری تخصصی است که پس از گذراندن واحدهای دوره برگزار می‌شود.

۲. طول مدت تدوین رساله

- دانشجوی موظف است مطابق با ضوابط دانشگاه تا قبل از شروع نیم‌سال سوم تحصیلی، استاد راهنما و موضوع پروپوزال (طرح اجمالی) خود را به تصویب برساند.
- دانشجویان موظف‌اند بر اساس تقویم دانشگاهی، بعد از نیم‌سال سوم تحصیلی تا زمان دفاع برای اخذ رساله، انتخاب واحد کنند.
- دانشجو باید حداکثر تا پایان نیم‌سال پنجم تحصیلی پروپوزال (طرح تفصیلی) خود را به تصویب برساند.
- مدت مجاز دفاع از رساله در دوره دکتری تخصصی حداقل ۶ و حداکثر ۸ نیم‌سال تحصیلی است.
- افزایش سنوات تحصیلی (ترم‌های دهم به بعد) مشروط بر مجوز کمیسیون موارد خاص است.

۳. انتخاب اساتید رساله

- دانشجوی دوره دکتری تخصصی مجاز است علاوه بر استاد راهنمای اصلی، استاد راهنمای دوم نیز داشته باشد.
- استاد راهنمای اول به درخواست دانشجو و از میان اعضای هیئت علمی دارای شرایط دانشگاه محل تحصیل و با مرتبه علمی حداقل استادیاری با تأیید گروه آموزشی تعیین می‌شود.
- استاد راهنمای دوم و استاد(ان) مشاور به پیشنهاد استاد راهنمای اول و تأیید گروه علمی از میان اعضای هیئت علمی یا متخصصان حرفه‌ای دارای مدرک دکتری مرتبط با رشته تحصیلی دانشجو امکان پذیر است.
- هر رساله می‌تواند حداکثر دو استاد مشاور داشته باشد ولی مجموع استادان راهنما و مشاور نباید از سه نفر بیشتر شود.
- هیچ یک از بستگان درجه یک دانشجوی دوره دکتری، نمی‌تواند راهنمایی، مشاوره و داوری رساله دانشجوی مورد نظر را بر عهده بگیرد.

۴. پیشینه پژوهش ایراندک

- دانشجو می‌بایست جهت اطمینان از تکراری نبودن موضوع پیشنهادی، به سامانه پیشینه پژوهش پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران «ایراندک» <http://pishineh.irandoc.ac.ir> مراجعه کرده و گواهی «گزارش پیشینه‌ی پژوهش» را از سایت اخذ نماید.
- اعتبار گواهی پیشینه‌ی پژوهش تا ارائه طرح تفصیلی حداکثر شش ماه است.

۵. تصویب موضوع پروپوزال (طرح اجمالی)

- در صورت تکراری نبودن موضوع، دانشجو موضوع پیشنهادی خود را در قالب طرح اجمالی (فرم ۰۲/پ) بطور کامل تکمیل و پس از تأیید استاد راهنما و مدیر گروه به کارشناس پایان‌نامه‌ها ارائه می‌کند.
- ارائه طرح اجمالی به همراه گزارش پیشینه‌ی پژوهش ایراندک خواهد بود.
- به طرح‌های ناقص ترتیب اثر داده نخواهد شد و عواقب آن بر عهده خود دانشجو است.
- دانشجو موظف است حکم کارگزینی و مدرک تحصیلی اساتید غیر عضو هیأت علمی دانشگاه قرآن و حدیث را به همراه طرح اجمالی به مدیریت پایان‌نامه‌ها ارائه کند تا صلاحیت استاد راهنما و مشاور رساله احراز شود.
- در صورت به تصویب نرسیدن، دانشجو موضوع جدیدی را پیشنهاد خواهد داد.
- در صورت دعوت گروه آموزشی از دانشجویان مقطع دکتری برای جلسه شورای گروه علمی؛ جهت دفاع از طرح خود، حضورشان الزامی است.
- پس از ابلاغ کارشناس گروه مبنی بر تصویب موضوع پروپوزال، دانشجو برای تنظیم طرح تفصیلی اقدام خواهد کرد.

۶. تصویب پروپوزال (طرح تفصیلی / پیشنهاده)

- گذراندن موفقیت آمیز آزمون جامع و تصویب طرح اجمالی در گروه آموزشی؛ شرط لازم برای ارائه طرح تفصیلی و شروع فعالیت‌های پژوهشی در دوره دکتری است.
- دانشجو باید حداکثر تا پایان نیم سال پنجم تحصیلی پروپوزال خود را به تصویب برساند.
- پروپوزال (طرح تفصیلی) توسط دانشجو و با راهنمایی اساتید راهنما و مشاور تکمیل گردیده و پس از تأیید اساتید مذکور، به امور پایان‌نامه‌ها ارائه می‌شود (فرم ۰۳/پ).
- اعضای شورای گروه برای بررسی طرح‌های تفصیلی دانشجویان مقطع دکتری عبارت اند از: ۱. مدیر یا معاون گروه؛ ۲. استاد(ان) راهنما ۳. استاد(ان) مشاور ۴. یک استاد داور داخلی ۵. یک استاد داور خارجی ۶. دانشجو ۷. کارشناس دانشکده (بدون حق رأی)
- در صورت نیاز به اصلاح، دانشجو موظف است طبق نظر شورای گروه آموزشی اصلاحات را اعمال نماید.
- تصویب پروپوزال با ابلاغ کارشناس گروه مربوطه به دانشجو و ارسال صورتجلسه به امور پایان‌نامه‌ها قطعیت می‌یابد.

۷. ثبت پروپوزال در ایرانداک

- دانشجو موظف است موضوع رساله را در سایت پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران (www.irandoc.ac.ir) ثبت کند و گواهی ثبت پروپوزال را به امور پایان‌نامه‌ها تحویل دهد.

۸. ارائه گزارش پیشرفت کار

- دانشجو پس از تصویب طرح تفصیلی و ثبت آن در ایرانداک، در طول مدت نگارش، گزارشی از پیشرفت کار رساله را در ۳ نوبت (فرم ۰۴/پ) تکمیل و به امور پایان‌نامه‌ها ارائه می‌نماید.
- گزارش‌ها باید با امضا و تأیید استاد(ان) راهنما باشد.

۹. تغییر استاد راهنما و مشاور

- دانشجو فقط يك نوبت مجاز به تغییر استادان راهنما / مشاور است.
- تغییر استاد راهنما/مشاور با موافقت اساتید قبلی و جدید خواهد بود.
- دانشجو در برگه «درخواست تغییر اساتید» (فرم ۰۵/پ) دلایل کافی و قانع‌کننده را ذکر کرده و به امور پایان‌نامه‌ها جهت بررسی و اعلام نتیجه ارائه می‌کند.
- تغییر استاد راهنما می‌بایست به تأیید شورای گروه آموزشی برسد.

۱۰. تغییر عنوان رساله

- تغییرات جزئی در عنوان رساله بدون اینکه چارچوب عنوان اصلی (موضوع) تغییر یابد، از طرف دانشجو با ذکر دلایل کافی و با تأیید استاد(ان) راهنما در شرح متن گزارش پیشرفت کار امکان پذیر است.
- تغییر موضوع رساله فقط يك بار امکان پذیر است. در این صورت دانشجو با ذکر دلایل کافی و با تأیید استاد(ان) راهنما، مشاور و مدیر گروه در فرم تغییرات عنوان رساله مجبور است مراحل تصویب موضوع را مجدداً تکرار و رساله با تاریخ جدید برای دانشجو ثبت خواهد شد. (در هر مرحله (فرم ۰۵/پ) باید ضمیمه گردد بنابراین، دانشجو در زمان انتخاب عنوان باید دقت کافی را داشته باشد)
- در مواردی که اختلافی بین دانشجو و استاد راهنما در موضوع پایان‌نامه باشد، شورای گروه مرجع حل اختلاف خواهد بود.

۱۱. گواهی همانندجو

- تمامی دانشجویانی که آماده برگزاری جلسه پیش‌دفاع هستند، موظف‌اند در نشانی <https://tik.irandoc.ac.ir> با وارد کردن متن رساله و اطلاعات خواسته شده؛ گواهی همانندجویی را به امور پایان‌نامه‌ها ارائه نمایند.
- طبق مصوبه شورای آموزشی و پژوهشی؛ مشابهت رساله‌ها می‌بایست کمتر از ۳۰ درصد باشد.

- به جای رایانامه استاد راهنما، از رایانامه دانشگاه قرآن و حدیث: (hadith.amozesh@gmail.com) استفاده نمایید. در صورت درخواست شناسه، کلمات **SREIEK** وارد نمایید و حروف بزرگ و کوچک رعایت شود.

۱۲. مقاله مستخرج از رساله

- دانشجویان ورودی نیم‌سال اول ۱۴۰۲ و بعد از آن می‌بایست دو مقاله علمی پژوهشی از رساله خود مستخرج کنند و در نشریاتی که دارای درجه الف — ب و مورد تأیید معاونت پژوهشی وزارت علوم یا نشریات نمایه شده بین‌المللی معتبر مورد تأیید دانشگاه هستند؛ به چاپ برسانند. مقاله می‌بایست تا قبل از دفاع در نشریه به چاپ برسد.
- دانشجویان ورودی قبل از نیم‌سال اول ۱۴۰۲ می‌بایست یک مقاله علمی پژوهشی از رساله خود مستخرج کنند و در نشریاتی که دارای درجه الف — ب و مورد تأیید معاونت پژوهشی وزارت علوم یا نشریات نمایه شده بین‌المللی معتبر مورد تأیید دانشگاه هستند به چاپ رسانده یا گواهی پذیرش قطعی ارائه دهند. مقاله می‌بایست تا زمان تسویه حساب از امور پایان‌نامه‌ها در نشریه به چاپ برسد.
- عنوان نشریه/نشریات می‌بایست در «پرتال نشریات وزارت علوم <https://journals.msrt.ir>» باشد.
- مقاله/مقالات مستخرج از رساله، غیر از مقاله علمی پژوهشی جایگزین امتحان جامع است.
- مقاله/مقالات بایستی مشترک بین دانشجو و استاد(ان) راهنما باشد.
- نویسنده مسئول بودن استاد راهنما الزامی ندارد.
- انتساب به دانشگاه قرآن و حدیث، ذکر رشته تحصیلی دانشجو و نام استاد راهنما در مقاله چاپ شده و نیز گواهی پذیرش قطعی، الزامی است.

۱۳. اعلام کفایت پژوهش

- دانشجو پس از گذشت حداقل ۱۲ ماه از تصویب طرح تفصیلی (پروپوزال/پیشنهاد) می‌تواند درخواست دفاع ارائه نماید.
- پس از اتمام کامل نگارش رساله و تأیید استاد(ان) راهنما و مشاور؛ دانشجوی محترم فایل الکترونیکی (word و pdf) رساله را به همراه فرم تکمیل شده کفایت پژوهش (فرم ۰۶/پ) جهت بررسی و تطبیق با شیوه‌نامه نگارش دانشگاه به امور پایان‌نامه‌ها ارائه می‌کند.
- گواهی اعلام کفایت پژوهش در صورت تأیید مسئول پایان‌نامه‌ها به سایر واحدها ابلاغ می‌گردد.
- در صورت نیاز اساتید داور به نسخه چاپی؛ دانشجو موظف است نسخه‌های چاپی با طلق و شیرازه فنی به امور پایان‌نامه‌ها تحویل دهد.

۱۴. جلسه پیش دفاع و دفاع از رساله

- هماهنگی برای برگزاری جلسه پیش دفاع/دفاع منوط به صدور مجوز مدیر گروه و واحدهای آموزشی و مالی است.
- ترکیب هیئت داوران در جلسات پیش دفاع و دفاع به شرح زیر است: ۱. استاد(ان) راهنما؛ ۲. استاد(ان) مشاور؛ ۳. یک نفر استاد ناظر داخلی که می‌بایست عضو هیئت علمی گروه آموزشی مربوطه باشد. ۴. دو نفر استاد ناظر خارج از گروه آموزشی. ۵. نماینده تحصیلات تکمیلی.
- ریاست جلسه پیش دفاع/دفاع بر عهده استاد راهنما است.
- در صورتی که برگزاری جلسه دفاع منوط به اعمال اصلاحات خواسته شده هیئت داوران در جلسه پیش دفاع باشد، دانشجو باید فایل رساله اصلاح شده و گزارش اصلاحات را به تفکیک نقدهای اساتید به امور پایان‌نامه‌ها ارائه نماید.
- چنانچه قبولی نهایی رساله به اعمال اصلاحات هیئت داوران وابسته باشد، دانشجو موظف است اصلاحات را به تأیید اساتید قید شده در صورتجلسه برساند. اگر در صورت جلسه اسامی استادان برای تأیید ذکر نشود، اصلاحات بایستی به تأیید استاد راهنما برسد.
- حداکثر زمان اصلاح رساله پس از اخذ نمره قبولی حداکثر سه ماه (با رعایت سقف مدت مجاز دوره‌ی آموزشی و سایر مقررات دانشگاه) می‌باشد.
- جلسه دفاع جز در زمان تصمیم‌گیری برای اعلام نمره علنی است و دانشجو و حضار در زمان ارائه نمره چند دقیقه جلسه را ترک خواهند کرد.
- دانشجو می‌تواند در جلسات پیش دفاع و دفاع از اساتید و شرکت کنندگان پذیرایی نماید.

۱۵. ارزشیابی رساله و اصلاحات

- ۲۰ نمره هیئت داوران برای رساله بر اساس ارزیابی زیر اعلام می‌شود:
 ۱. اعتبار و اتقان روش شناختی رساله (۶ نمره) ۲. نوآوری و ارزیابی محتوایی رساله (۴ نمره) ۳. صحت و روانی نگارش رساله (۳ نمره) ۴. رعایت مقررات شیوه‌نامه تدوین دانشگاه (۲ نمره) ۵. همانندجویی و مشابهت متن (۲ نمره) ۶. تسلط دانشجو در جلسه دفاعیه بر موضوع (۳ نمره).
- نمره رساله در میانگین کل محاسبه نمی‌شود و درجه و امتیاز آن به صورت کیفی و به شرح زیر انجام می‌شود:

درجه عالی برای امتیاز نمرات ۱۹ تا ۲۰

درجه خیلی خوب برای امتیاز نمرات ۱۸ تا ۱۸/۹۹

قبول با درجه خوب برای امتیاز نمرات ۱۶ تا ۱۷/۹۹

مردود برای نمرات کمتر از ۱۶

- چنانچه ارزشیابی رساله مردود اعلام شود، بنابر تشخیص هیئت‌داوران دانشجو مجاز است حداکثر یک نیم‌سال در مدت مجاز تحصیل و با رعایت انجام مراحل سنوات مازاد، در جلسه دفاعیه شرکت و دوباره از رساله دفاع کند.
- بعد از اتمام جلسه دفاع، اعتراض به نمره رساله و تغییر آن مقدور نیست.

۱۶. ثبت رساله در ایرانداک

- دانشجو موظف است متن رساله و اطلاعات آن را بطور دقیق در سامانه ملی پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران (ایرانداک) www.irandoc.ac.ir بارگذاری و ثبت نماید و چند روز پس از ثبت در صورت تأیید، گواهی پذیرش ثبت پایان‌نامه را به امور پایان‌نامه‌ها ارائه کند.
- در صورت رد ایرانداک دانشجو می‌بایست متناسب با اصلاحات خواسته شده از طرف ایرانداک متن را ویرایش و مجدداً بارگذاری و ثبت نماید.

۱۷. اعلام نمره و انتشار رساله

- با ارائه گواهی ثبت رساله در ایرانداک، نمره رساله به واحد آموزش ابلاغ و دانشجو از امور پایان‌نامه‌ها تسویه می‌کند.
- مراحل تسویه حساب دانشجو از دانشگاه، در واحد فارغ‌التحصیلی انجام می‌شود.
- جهت بهبود فرآیندهای آموزشی - پژوهشی و رفع مشکلات فردی؛ دانشجویان می‌توانند با دقت و قضاوت عادلانه فرم ارزشیابی اساتید (فرم ۰۷/پ) را تکمیل و به امور پایان‌نامه‌ها ارائه نمایند.
- چاپ و انتشار رساله‌های تحصیلی دانشجویان، مبین بخشی از فعالیت‌های علمی پژوهشی این دانشگاه است. دانشگاه می‌تواند هر یک از رساله‌های دفاع شده را برای چاپ انتخاب کند و خود متکفل انتشار آن شود یا به ناشر دیگری بسپارد. در صورت عدم تمایل دانشگاه نسبت به چاپ رساله، دانشجو می‌تواند پس از کسب موافقت کتبی دانشگاه و تکمیل فرم (۰۸/پ) با تأیید معاونت آموزشی و پژوهشی، نسبت به انتشار رساله خود از طریق دیگر ناشران اقدام نماید.
- در صورت انتشار رساله توسط خود دانشجو می‌بایست:

۱. پنج جلد از شمارگان کتاب (در هر نوبت چاپ) به دانشگاه ارائه گردد؛

۲. نام دانشجو به عنوان نویسنده اثر در روی جلد به چاپ برسد؛

۳. در صفحه سوم کتاب (پس از برگ شناسنامه) ذکر اسامی استادان راهنما و مشاور و انتساب به دانشگاه قرآن و حدیث الزامی است.